

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 239/17

KLAGER: Stig Finslo
PUBLIKASJON: Resett
PUBLISERINGSDATO: 09.10.2017
STOFFOMRÅDE: Media
SJANGER: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Opplysningskontroll og kildebredde, skillet mellom kommentar og faktiske opplysninger, dekning for titler etc., rettelse, samtidig imøtegåelse
REGISTRERT: 19.10.2017
BEHANDLET I PFU: 27.02.2018
BEHANDLINGSTID: 128 dager
KLAGEGRUPPE: Privatperson
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Det klages med samtykke fra Erik Sønstelie.

SAMMENDRAG:

Resett publiserte **mandag 9. oktober 2017** en artikkel om en demonstrasjon i Gjøvik, der redaktør i Oppland Arbeiderblad, Erik Sønstelie, deltok. Artikkelen var innhentet fra et annet medium: Ymte.no. Tittelen var «**Redaktør laget opptøyer i Gjøvik lørdag**».

På ingressplass stod det:

«**Ansvarlig redaktør i Oppland Arbeiderblad, Erik Sønstelie, ble sint og sur da en politisk gruppe han ikke liker skulle tale i Gjøvik på lørdag. Sønstelie bestemte seg for å arrangere en motdemonstrasjon – som endte med at minst én politimann ble skadet, og flere personer ble pågrepet.**»

Brødteksten ble innledet på denne måten:

«**Med å bruke avisens penger fikk Sønstelie trykket opp plakater og t-skjorter med slagord mot den politiske gruppen som skulle holde tale.**

Plakater og t-skjorter med logoen til Oppland Arbeiderblad påtrykket. Sønstelie delte deretter ut plakaten og t-skjortene til aggressive demonstranter. Demonstranter som tilhører et ekstremt miljø som Sønstelie selv frekventerer på fritiden.»

Deretter skrev avisen, under mellomtittelen «**Endte i vold**», at redaktør Sønsteliie var blitt sitert om hendelsen i egen avis, altså Oppland Arbeiderblad. Resett skrev:

«I intervjuet hevder Sønsteliie at den politiske gruppen han arrangerte motdemonstrasjon mot må ta skylden for at aktivistene Sønsteliie selv bidro til å agitere ble voldelige og angrep politiet.

- Vi har alle et ansvar for at samfunnsdebatten foregår i ordnede former.

Radikale og ekstremistiske strømninger i samfunnet er det viktig å stå imot, uansett hvilken kan de kommer fra og uavhengig av politisk ståsted, sier Sønsteliie til egen avis og fortsetter:

- OA framprovoserte ikke vold. Vi gjorde det motsatte. Det er SIANs egne talspersoner og representanter for gruppen som varslet en motaksjon som må bære ansvaret for det som hendte.»

Etter dette stod et bilde av en demonstrant som viste fingeren til kamera. Bildeteksten var:

«KJÆRLIGHET OG TOLERANSE: Her ser vi mennesker som åpenbart setter pris på ytringsfrihet og politisk mangfold i Norge. Sønsteliie må sies å være en foregangsmann på det området.»

Videre stod det i artikkelen at én politimann ble skadet «**som resultat av redaktør Sønsteliies demonstrasjon**».

Avisen skrev også:

«Flere av demonstrantene som ble pågrepet av politiet ble løslatt fordi de er mindreårige. Hvorvidt Sønsteliie ser det som akseptabelt å agitere mindreårige mot politiet er fortsatt uklart.»

Et bilde av Sønsteliie som hadde hånden på ryggen til en av demonstrantene fulgte. I bildeteksten stod det:

«KAMERATER: Her ser vi Sønsteliie (til venstre) omfavne en av de tolerante og kjærlighetsproklamerende demonstrantene som han selv bidro til å agitere i Gjøvik sentrum lørdag.»

Avslutningsvis skrev Resett om Sønsteliies journalistiske karriere, altså hvor han har jobbet før han ble redaktør i Oppland Arbeiderblad.

Helt til slutt ble en video fra demonstrasjonen publisert. Videoen viste politiet som pågrep flere personer. Bildene viste personer som skrek til politiet og dyttet på politiet.

Resett slettet i etterkant artikkelen. Redaksjonen laget i stedet en ny artikkel, som var skrevet av en av avisens egne journalister. Den nye artikkelen ble publisert samme dag, **mandag 9. oktober 2017**, og hadde tittelen: «**Redaktør Sønsteliie i OA kjenner seg ikke igjen i Slåttaviks (forfatteren av den påklagede artikkelen, sekr.anm.) beskrivelser av ham**».

Artikkelen var illustrert med et bilde av Sønsteliie fra den omtalte demonstrasjonen. Brødteksten ble innledet slik:

«Resett publiserte tidligere i dag en artikkel skrevet av Johan Slåttavik som omhandlet redaktør Erik Sønstelies rolle i bråket tilknyttet SIANs stand på Gjøvik sist lørdag. Artikkelen ble senere trukket tilbake, da redaksjonen vurderte det slik at vi ikke har nok opplysninger i saken og at det ikke ble foretatt tilstrekkelig kontroll av opplysningene som gjengis i artikkelen.»

Deretter gjentok Resett deler av hva som stod i den opprinnelige artikkelen. Så ble Sønsteli sitert:

«Sønsteli stiller seg undrende til hvorfor Resett valgte å publisere artikkelen.

- Jeg fikk ingen mulighet til å komme med et svar på anklagene som fremmes i artikkelen. Således er dette et eklatant brudd på Vær Varsom-plakaten ettersom ingen har faktasjekket noen av opplysningene før artikkelen ble publisert som en toppsak, dette sier redaktør Erik Sønsteli på telefon til Resett.

Videre avviser han at han var med og fremprovoserte vold.

- Jeg fremmet ikke vold eller opptøyer. Tvert i mot, jeg trykket opp skjorter og plakater med teksten 'Vend hatet ryggen' og 'Jeg elsker Gjøvik' for å vise at denne byen er et fredelig sted der vi ikke løser problemer ved å komme med negative karakteristikk av hverandre. Så blir jeg møtt av en feilaktig artikkel der det hevdes at jeg fremprovoserte vold, uten at min side av saken kommer frem. Jeg tar avstand fra radikalisme og ekstremisme i alle dess former, sier Sønsteli.»

Redaktør Sønsteli ble også sitert på at det var SIAN og andre demonstranter som fremprovoserte bråket som oppstod under demonstrasjonen. Han sa at demonstrantene ikke hadde noe med Oppland Arbeiderblad å gjøre.

Lenger ned intervjuet Resett Johan Slåttavik, altså forfatter av den første artikkelen. Slåttavik uttalte blant annet:

«- Ved å stille opp på motdemonstrasjonen, dele ut plakater og t-skjorter legitimerer han [Sønsteli, sekr.anm.] jo disse kraftige motforestillingerene. Hans tilstedeværelse bidrar til å trekke merkevaren Oppland Arbeiderblad til denne kontroversen. Dette er ironisk nok en form for agitering som ligner den benyttet av den nazistiske redaktøren Julius Streicher i Der Sturmer i sin tid.

(...)

Redaktør Sønstelies påstand om at motdemonstrantene ikke hadde noe med ham og redaksjonen å gjøre kommenterer Slåttavik slik:

- Men de hadde alle på seg t-skjortene som ble delt ut av ham og Oppland Arbeiderblad, de fremstod således som uniformerte og forenede, i viss likhet med grupper som for eksempel Odins Soldater, sier Slåttavik.»

KLAGEN:

Klager er Stig Finslo, han klager med samtykke fra Erik Sønsteli, den omtalte redaktøren i Oppland Arbeiderblad. Klager mener at Resett har brutt følgende punkter i Vær Varsom-plakaten:

- 3.2, om opplysningskontroll og kildebredde
- 4.2, om skillet mellom kommentar og faktiske opplysninger
- 4.4, om å ha dekning for titler etc.

- 4.13, om rettelse
- 4.14, om samtidig imøtegåelse

Klager mener at Resett har publisert flere opplysninger uten å oppgi hvor opplysningene kommer fra. Opplysningene mangler dekning, ifølge klager. Han viser til følgende formuleringer:

- «Redaktør laget opptøyer i Gjøvik lørdag»
- «Sønstelié bestemte seg for å arrangere en motdemonstrasjon – som endte med at minst én politimann ble skadet, og flere personer ble pågrepet.»
- «Sønstelié delte deretter ut plakatene og t-skjortene til aggressive demonstranter. Demonstranter som tilhører et ekstremt miljø som Sønstelié selv frekventerer på fritiden.»
- «At Sønstelié fraskriver seg all skyld for det som skjedde, etter å selv ha delt ut materiell og uniformering til de voldelige demonstrantene er én ting.»
- «I tumultene som oppstod som resultat av redaktør Sønsteliés demonstrasjon ble minst én politimann skadet.»

Klager skriver:

«Det er ikke grunnlag i stoffet eller i faktiske forhold for de opplysningene som kommer frem i overskrift og ingress, og redaktør Sønstelié har ikke fått anledning til å imøtegå/kommentere de angrep og beskyldninger som fremsettes om ham.

Det bemerkes at opplysningene i artikkelen, som fremsto som en redaksjonell artikkel og ikke et debattinnlegg, benytter seg av konstaterende utsagn som at Sønstelié skal ha 'laget en demonstrasjon', at han delte ut materiell til 'aggressive demonstranter' og at han på fritiden 'frekventerer' et ekstremt miljø 'demonstrantene tilhører'.

Flere av disse opplysningene er faktiske feilaktig og uten rot i virkeligheten, for eksempel opplysninger om redaktør Sønsteliés private omgangskrets. Resett formidler med dette ukritisk falske nyheter eller 'alternative fakta' .»

Klager mener at artikkelen er et forsøk på «å ta mannen istedenfor ballen» og at den ikke forsøker å fremstille saken balansert med flere kilder.

Klager opplyser at redaktør Sønstelié ikke ble kontaktet om anklagene mot ham før publisering. Dette er et brudd på kravet om samtidig imøtegåelse, jf. punkt 4.14, ifølge klager. Han skriver:

«Det var først etter at Sønstelié selv tok kontakt med resett.no-redaksjonen at det ble reist spørsmål om kildegrunnlag, fakta etc. Artikkelen ble senere på dagen fjernet som følge av henvendelsen fra bransjenettstedet Medier24. Redaksjonen i resett.no lagde da en ny sak om at saken var fjernet fra deres sider.»

Klager mener at også den nye artikkelen som Resett publiserte om saken, brøt med god presseskikk. Han mener at Sønstelié heller ikke her fikk tilstrekkelig samtidig imøtegåelse. Klager viser til uttalelsen som journalisten av den opprinnelige artikkelen kom med, der Sønstelié ble sammenlignet med den tyske naziredaktøren Julius Streicher. Også journalistens uttalelse om at alle demonstrantene hadde på seg t-skjorter utdelt av Sønstelié, og derfor måtte regnes som uniformerte på samme måte som Odins Soldater, reagerer klager på. Han skriver:

«På denne måten gjentar resett.no flere av de presseetiske bruddene de begikk i den første artikkelen, jfr VVP 3.2 og 4.14, i tillegg til ett til:

- 4.13. Feilaktige opplysninger skal rettes og eventuelt beklages snarest mulig.»

Avslutningsvis skriver klager:

«I begge artiklene fremsettes det anklager mot redaktør Erik H. Sønstelie om at han de facto ikke opptrer i tråd med pressens etiske regelverk i forbindelse med den aktuelle saken, dvs at han ikke opptrer slik en redaktør er pålagt å opptre, jfr VVP 2.2 som beskriver redaktørens uavhengighet, integritet og troverdighet, i det han skal ha misbrukt sin posisjon til å oppnå private fordeler, sitat 'Han brukte avisen sin til å oppfordre til en motreaksjon og til å fremme sin agenda'.

Det kan tillegges at Sønstelie flere ganger i ettertid har kontaktet redaksjonen i resett.no og tilkjennegitt sitt syn på ikke å ha fått korrigert den siste artikkelen og at Resett heller ikke beklaget alle påstandene, alternativt dokumenterte dem. Han har bedt om å få snakke med redaktør Helge Lurås. Svaret har hver gang vært at Lurås skulle kontakte ham. Pr. dags dato er det ikke skjedd.»

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Resett mener at redaksjonen raskt rettet opp i eventuelle brudd som ble gjort i den første påklagede publiseringen, gjennom å slette artikkelen og lage en ny artikkel. Samtidig erkjenner avisen at publiseringen burde vært håndtert bedre etter flesteparten punktene som klager har vist til: VVP punkt 3.2, 4.2, 4.4 og 4.14.

Resett skriver:

«For det første, etter vår første redaksjonelle vurdering var teksten til Johan Slåttavik så kommenterende og subjektiv at vi vurderte den åpenbart som en meningsartikkel. Det var også derfor vi tok kontakt med ham for å publisere den på Resett. Men når vi ble gjort oppmerksom på at det kunne forstås annerledes, erkjente vi etter en ny vurdering at det var en relevant innsigelse. Dermed kommer også de nevnte punkter i Vær Varsom-plakaten til anvendelse.»

Avisen utdypet:

«Resett erkjenner at det var uklart slik vår publiseringsløsning fungerer om artikkelen var å regne som faktasjekk journalstikk eller kommentarstoff gitt at den ble liggende på Overskrifter og ikke hadde falt ned i Meningsfeltet. Selve teksten og bruken av bilder i den kunne også misforstås. Det at Johan Slåttavik der var titulert som 'journalist' - som er hans egen tittel på seg selv - gjorde dette uklart, noe vi erkjenner og som forårsaket at vi trakk hele artikkelen siden den kunne mistolkes dit hen at det var faktasjekkede opplysninger som

Resett gikk god for.»

Dette var årsaken til at Resett slettet artikkelen og heller laget en ny artikkel der Erik Sønstelié kom til orde, opplyser avisen.

«Resett traff altså tiltak av hensyn til Sønstelié, og vi erkjente feilvurderinger i prosessen allerede samme dag. Redaktør Sønstelié er også en offentlig person som må tåle noe mer pågåenhet enn mange andre.»

Avslutningsvis skriver Resett at redaksjonen har endret rutiner i etterkant av publiseringen, og at avisen har tatt lærdom av saken.

Klager mener at Resett ikke har svart opp flere argumenter fra klagen, nemlig anførselene som gjelder den andre påklagede artikkelen og anførselene som gjelder punkt 4.13, om rettelse. Klager tolker også Resetts tilsvaer dithen at avisen medgir brudd på punkt 3.2, 4.2, 4.4 og 4.14.

Klager skriver videre:

«Det er korrekt at Resett avpubliserte den første artikkelen og omtalte publiseringen som en feilvurdering. Men det er ingenting i det Helge Lurås har publisert eller uttalt seg om som har karakter av en beklagelse for å ha publisert uriktige opplysninger og påstander uten rot i virkeligheten.»

Klager fastholder at Sønstelié ikke fikk svare godt nok i den andre påklagede artikkelen. Han får ikke svare på de mest alvorlige anklagene, ifølge klager. Slik klager ser det, var den mest alvorlige beskyldningen at Sønstelié frekventerer «et ekstremt politisk miljø», noe som stod i den første artikkelen

Han skriver:

«Resett har verken korrigert eller dokumentert opplysningen som presenteres som et faktum, om at han frekventerer ekstreme miljøer. Heller ingen lesere har sett noen slik beklagelse eller rettelse, slik dette normalt kommuniseres i norske redaktørstyrte medier.»

Resett hadde ingen flere kommentarer.